

CULTURA 14 juliol 2011 2.00 h

ANÀLISI IVAN MULLOR

Escapar-se

■ d'un profund pou ancestral

El novel·lista xinès Ba Jin, pseudònim de Li Yao Tang, va morir el 2005 als 101 anys d'edat REUTERS.

“Jo, com tothom, sóc en aquest món per conquerir la vida”, afirma Ba Jin, pseudònim de Li Yao Tang (Chengdu, 1904 - Xangai, 2005), que va formar el seu nom literari amb la primera i última síl·laba de la forma xinesa dels pares de l'anarquisme: Bakunin i Kropotkin. La sentència és obra d'un dels més grans de les lletres xineses contemporànies, però també hauria pogut sortir de la boca d'algun dels protagonistes de la seva excel·lent novel·la *Família* (publicada per Viena

amb traducció d'Eulàlia Jardí). Possiblement hauria estat Juehui qui l'hauria bramat i l'hauria fet ressonar entre les parets de la gran casa senyorial de la nissaga dels Gao, la seva, per mostrar el rebuig absolut a l'adoctrinament asfixiant de la Xina tradicional de principis del segle XX.

Juehui i els seus dos germans (Juexin i Juemin), orfes de pare, viuen sotmesos als designis de l'avi, el patriarca de la família, com marca l'estricta sistema feudal de l'època. El panorama encara és més opressiu per la Shuhua, la seva germana. L'escenari residencial esdevé més insuportable per culpa de la resta de la família que hi habita, immobiliària i ancorada en el temps, simplement preocupada per jugar al mahjong i a reproduir i perpetuar el model social de conducta que se'ls ha inculcat. Viuen com ho han fet els seus pares i avis i així esperen que ho facin els seus fills i néts. Sense alteracions. Sense qüestionar-se res, ni el perquè de l'amargor que pesa en la majoria de les seves ànimes.

Tard o d'hora, però, les estructures del poder, per més arrelades que es pensin, cauen i s'esfondren, encara que sigui per donar pas a un nou règim també imperfecte. Ha passat i passarà, sempre. Els nois creixen en aquesta Xina que veu trontollar el seu model ancestral, que es rebel·la perquè no accepta que les dones hagin de portar els peus embenats i no es puguin tallar els cabells curts. A les aules de les escoles han tastat Ibsen, Ellen Key, Tolstoi, Zola, entre d'altres, i això els permet ampliar les mires, conèixer noves idees i adonar-se que ni el destí s'ha d'acceptar tal com ve ni les normes que regeixen el seu món són sagrades i perpètuas. Els tres germans es revoltaran a la seva manera: amb més o menys gosadia i sort.

Ba Jin ens presenta, amb voluntat de denúncia, la societat que va tenallar la seva joventut i que abans de complir els vint anys el va empènyer a abandonar la família i la seva Chengdu natal per marxar a Xangai. *Família* no és una autobiografia, encara que hi ha molts elements i escenes verídiques, fins i tot dos personatges reals. És un retrat perfecte d'una institució fèrria que tutela fins al més mínim detall els individus i que ell coneix perfectament perquè l'ha patit. Per

això el relat té tanta força. De la ploma de l'autor traspua molt de patiment i unes ganes immenses de capgirar la situació, de poder prendre les regnes de la seva vida.

Personatges creïbles

No és una novel·la històrica, no hi ha una mirada enrere, sinó el testimoni real d'un present llunyà que ens apropa uns personatges que se'ns fan creïbles i comprensibles malgrat les barreres temporals i culturals. Entenem Juehui, Juexin i Juemin i les seves decisions. I reconeixem molts Juehuis i Juexins i Juemins en el nostre dia a dia. I, molt possiblement, aquesta és la grandesa de l'obra de Ba Jin. A mesura que avança la història, fluida, addicta i emotiva, ens apropem més als personatges, presentats amb profunditat, i ens fem còmplices de les seves misèries i alegries.

Ba Jin entrelleça amb traça l'argument principal amb les circumstàncies contextuals. El rerefons no és un simple marc per enquadrar la història, sinó que quan cal passa a un primer pla i, en general, és un actor secundari amb paper, que incideix en la vida dels protagonistes. Com ha de ser.

Sortosament, l'edició catalana de *Família* ens ofereix la possibilitat de continuar la història més enllà del punt final. Hi adjunta un apèndix amb dues cartes interessants de l'autor a dos familiars. Una altra de les excel·lències de l'obra és la bona traducció de l'Eulàlia Jardí, directament del text original. D'ella va partir la iniciativa de publicar per primera vegada en català l'obra d'un escriptor cabdal en la literatura xinesa que es va començar a difondre el 1931 en forma de fullet.

**LLUÍS
LLORT
CARCELLER**

ALTRES
ARTICLES DE